Массо а мехкий пролетареш, вlашагlxxeta!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера дехь ◆ ШИНАРА, 16 ФЕВРАЛЬ, 1982 ШУ. ◆ № 20 (6586). ◆ Мах 3 кеп.

ЮБИЛЕЙНИ КОМИССЕ

Республикин вlашагlьалла и КПСС Нохч-Гlалгlай обкома шолlагlа секретарь Л. Л. Магомадов корте латта Нохч-Гlалгlайчен автономе 60 шо а, шиш лоlамаlа Россие юкъехьа 200 шо дизар дездеш кийчо ярa йола юбилейни комиссе.

Ший заседане комиссе дийцар сийлахь юбилейни вlаштlехьахарна а уж ойьара кийчо ярна а дуьйладенна цхьолла дешни. Хlаин республика промышленностеи юрта боахамеи къахьегама коллективашна шерра ара а Нохч-Гlалгlай автономе 60 шо шиш лоlамаlа Россие юкъеяха 200 шо дизара сийна йола социалистически ях. Комиссе ладийгlар цу хьакъехьа КПСС обкома промышленно-транспортни отдела заведующе Ю. В. Кузнецовен облсовпрофа председатела Г. Г. Олейниковен даьча хоамашка.

Дийцад пропагандистски группай балхах дола дош, цар дергдолча къамаьлий, докладий графикаши тематикеи чlоагlъяй.

Цхьан заседане ладийгlар НГIАССР культура министра А. С. Гапаевен облсовпрофа секретара Б. Х. Альмурзиевен театрий репертуарни планех, госфилармонеи художественни самодеятельноста коллективай концертни программех даьча хоамашка. Йийцар дезача деношка хеталь культура дворецашкеи цlеношкеи, библиотекашка а кинотеатрашка а чакйоагlйола мероприятия. Чlоагlъяй общественни моттигашкеи цlена уголокашкеи гойтара агитаци вlаштlехьяникхаре йола рекомендаци.

Комиссе къоастабир республике Советски lаьдал отгадеча хьинаре даькъа хьахадаш даьна дагадаттара де дерех НГIАССР Министрий Совето сина предложени Грозне Г. К. Орджоникидзега памятник оттадар а, конкурс хьабинай Чеченгар граждански тlема тура стелла оттае дерх. Урус-Мартановски района Алхан-Юрта гражданени тlема турпалашта А. Шерипова веакхчен оттальча обелискашта реконструкци ергья.

«Серноводск - Кавказский» яха курорт йолча сийлахьболкхача Даймехка тlема бlухой вежарий боара болча оттаргlйолча обелиска проект йийцай комиссе. Дlадоладеьа Старопромысловски районерна сийлахь-боккхача Даймехка тlема бlухоила оттальча памятникан Назрановски района Фуртоге Гl. Ахриева оттальча памятникан реконструкци ара а кхыдоли а балхаш. Предложени еннай Нохч-Гlалгlайчеле Советски lаьдал оттадеш къовсам лоаттабаьча турпалий сийва цхьайолча улицаех майдаех республике нах бахача моттигий цхьадолча доаркъоеш цар цlераш тахна, аьнна.

СОВГIАТ ДАЬКЪАЛА ХИЛДА!

РСФСР Лакхехьарча Совета Президиума Указагlа экономически балха даькъе доккхий гlуланхаш карагlдуларах «РСФСР заслуженни экономист» яха сийлен цlи еннай **Оздоев Асхьаба** Iумара — СССР Госбанка Нохч - Гlалгlай республикански контора Грозненски городской управлене начальнико.

КЕПАЙОАЗОН АКТИВИСТИЙ СЛЕТ

Дlададахача шоатта дийнахьа Грозненски района рабсельнорий районни слет чакхъяьлар. Из хеталь яр цхьайтталагlча пятилетка хьалхарча шера халкъбоахама планаш кхоачашъечо карагlдаьнараш а данда дисараш а белгалдахара. «Кхоми хьурматi дара, къахьегама дисциплина чlоагlъяра лоаттабеча къовсаме рабсельнорий лоархlам бlйбарах» лаьца доклад йир «Заветы Ильича» яхача газета редактора В. Н. Яворсне.

Цул тlехьагlа къамаьлаш дир рабселькораша Х. Дачаева — педагога, Н. Дюмина — республикански юртбоахама опытни станце lилман болхлочо, Б. Ибакова — «Урожай» ДСО райсовета председатела, «Старогрознефть» НГДУ ЦДН — 4 партбюро секретара Н. Бетирова.

Слета доакъашхоша района беррига рабселькорашна кхайнарал тlайцар, республикански слете бахийта виналаш белгалбаьхар.

Кепайоазон тlа хьинаре даькъа лоацача рабселькорашта парте Грозненски райкома Сийлен грамоташи маьхера совгlаташи делар.

И. ИСМАИЛОВ.

ЮБИЛЕЙНИ ШЕРА — ХЬИНАРЕ КЪАХЬЕГАМ!

ССР 60 СР

ЯХЬЕ ХЬАЛХА ЛАТТА ГIИШЛОНХОЙ

Укх тlехьарча шерашка къаьстта чlоагlа хоалуш тоалуш йоагlа город Грозный. Укхаза хьалдеш да наха чубаха дукхаза вlаштlара даь цlенош, къайла гlишлош. Уж доартlаме гlишлош хьалъеча хьинаре дакъа доал Нохч-Гlалгlай гlишлон управлене цlенош деча комбината йиълагlча участка гlишлонхоша. Дlабахача январь бетта план ханал хьалха кхоачаш а яь, хьинаре къахьег укх бетта а. Хlанз участка гlишлонхоша хьалдеш да Грозлерча К. Либкнехта цlерагlча улицагlара 35 квартира йола цlа. Из ханал хьалха хьалдетта даькхад цар. Сихъенна отделочни балхаш деш я укхаза Нестеренко Анатолийи Алисултанов Хьзири корте латтача отделочникий бригадаш. Цlен цхьоалагlчеи шоллагlчеи этажашьара штукатурни балхаш чакхдаьха йоалаш латт уж. Цхьа бахьан а нийсдеша штукатурни балхаш доалаш бисача кхьоола балхаш де дlаотт цу шин бригадера беррига гlишлонхой. Из вlаштlехьдоал цар смежни профессеш карерзаярах. Цхьакха смена дlаяхийтач цар 150 процентал чухьнахьа шоай нормаш кхоачашъяь цудухьа хlанз укх шера март бетта чотагlа къахьегаш я шаккхе бригада.

Ишта дика къахьегаш я Вострииков Анатоле кулгалдеча плотникий бригада а. Ханал хьалха чакхдаьхад цо цlен чура а арахьара а столярни балхаш. Дlатеха доахаш латт кхагаш, кйнаш тека а боалаш латт уж. Кхьча гlишлонхой бригадел ше тlехьайнсар кераш къахьегаш я Гонтаренко Василий корте латтача плиточникий мозаичникий бригада. Мозаични балхаш дlадоладе мара ца дезаш кийчдаьд цо беррига квартирашкаба кйнаш, цемент хьакха кийтъяй лоджаш.

[illegible]

ДОШ КХОАЧАШДЕ ГАРГА БА

«Беларусь» марках кхо трактор лел Урус-Мартановски района «Горец» совхоза механически мастерске коа гlолла го боахаш. Цар «боларга» хьежача хоалуш дар уж лелаераш опыт йоацаш болга.

— Тха боахаме вlашагlъехкача курсашка деша багlа нах ба уж лелаераш, — йоах совхоза керттерча инженера Берзишев Сайд-Ахьмада. — Хlара шера йоакхо ю тха боахаме керда механизатораш кхебаран хlанз болх беш болча механизаторий товзал лакхъяраи. Масала, укх шера 28 саг хьайийллача оаха боахаме хьайийллача курсашка деша. Царех цхьабараш шоана гучча тайпара тракторaш лелае lомалуш ба хlанз, хlаьта вожаш мастерске юртбоахама техника оатхалаш lомаеш, тракторaш тоае механизаторашта новкъостал деш ба. Кхоана хувцалургба уж. Хlанз мастерске бараш тракторaш тlа ховшаргба, вожаш царна метта, — тlатох цо тlехххьара.

Лакха квалификаци йола нах ба курсашка дешаш багlараштa хьехаш. Масала, практически занятеш чакхйоахаш вола Берзишев Сайд-Ахьмади теори хьехаш вола Джанаралиев Сайд - Махьмуди лакхера образовани йолаш ба, хlаьта юртбоахама техника оатхалаши системаши дlайоазийташ вола мехмастерске заведующи Мунаев Султан — юкъера технически дешар дийша. Къаьстта дика тешал деш дуви Сайд-Ахьмада цхьан хана совхоза курсаш чакхъ а яьха хlана совхозе механизатораллa болх беча Эльбузуркаева Лайлаlах.

— Цхьаболча маlача пахал овсаргlа къахьег цо. Ди дlадахийтач балха нормаш тlехкхоачаш на еш. Дика йовз техника а, — йоах Сайд-Ахьмада.

Квалификаци, классность лакхъяра района юрта боахама управлене вlашагlъехкача курсашка деша ухийт механизатораш. Цига балхах дика кхеташ вар мара вахийтац. Хlанад из ишта?

— Цу курсашка lомабу техникай дикагlа найда ацa, [illegible]

[illegible]

РЕПОРТАЖ

Наьха балха хьалаш мел дика вlаштlехьдаьхад хьажа безам болаш мастерске токарни цехе чудолх тхо. Укхаза болх беш ва Ибрагимов Ваха.

— Раьза вий хьо хьай балха хьалаш вlаштlехьдахарах? — хьаттача:

— Хlанз-м эшаш хlама дац. Цхьабакъда, ши-кхо оутт хьалха керда оатхалаш хьае а гишъенараш метта оттае а тоьал хилаиза яргноаца бедал йоацаш гlулакхаш во дар. Изттиъа мара вlаштlехьдалацар балха нормаш кхоачашъе, — жоп делар Ибрагимова.

— Эшача бийдала, запасной оатхалашта оаха оттаиь залвка кхоачашъинзар «Госкомсельхозтехнико», юртбоахама техника тоае а йолаиь дикка ха яьлча мара. Из оахьан долаш нийсделар Вахас хlанз дуцар, — аьлар Мунаев Султана. Ибрагимова дийцачоа кхы тlа а маlан деш.

— Иза дlакхоачар ду оаха, совхозе кулгалхоша хlанз техника тоаеш боахараш эшача оатхалашца lалашбе гlерташ. Цу хьакъехьа мах бе йиш йоацаш доккха новкъостал ду тхона Ибрагимов Вахас, из саиа хьаьнала къахьегача мастерской кхыча болхлоша. Уж ба: аьшка пхьар Саaев Хасмохьмад, слесарь Шимаев Сулим, слесарь - электрик Яхьяев Тана, цlастохьар Товсултанов Мовлди. Техника тоаеча хана эшача оатхалех хlара шера кlелиталаа але 30 процент цар е керда хьаю е тишъеначул тlехьагlа меттаоттаю, — тlатох тlехххьара Берзишев Сайд-Ахьмада.

Токарни цехе санна [illegible]

[illegible]

М. КАМАТХАНОВ

Дика гlулакхаш

Гl. Ахриева цlерагlча Назрановски «Электроинструмент» завода болхлоша ер шу доладелча дена планагlа лаьрхlачул совгlа маьхала лыкхай пхи эзар сома маьхa продукци, арахийцай кхо эзар сом мах бола нормативно-цlена продукци. Къахьегама опсарле заданел цхьа процент гаргга лакхъенай. Из лакхъяра чотагlа хьаеш я планал совгlа арa мел хецаш йола нормативно-цlена продукци.

Социалистически яхье хьалха а латташ, кхыча бригадашта хьокхам телаш я Евлоева Мадина, Берилло Любовь Васильевна корте латтача токарий, сборщиций бригадаши Инаркиев Мустафас кулгалду комсомольско-кагирхой бригадеи. Хlара сменагlа нормаш 115—120 процент кхоачашъю цар.

* * *

«Хlара балха дийнахьа хьадер дукхагlа хилийта!» яхача девизагlа шерра социалистически ях йоаржаьча «Терек» яхача Нохч-Гlалгlай мебельно-хьун хlамаш еча производственни объединене болхлоша денгара дента дикагlа хулийт шоай производственни хьонхамаш. Продукци маьхала янкхара план то ламе кхоачашъеш хьабоагlа уж. Пачхьалкхен планагlа лаьрхlачул совгlа цар укх шера арахийцай 41 эзар сома маьхa товарни продукци пхи эзар сом мах бола нормативно-цlена продукции. Къахьегама опсарле лакхъяра январь бетта задани 100,3 процент' кхоачашъьй объединене коллектива.

Массаза санна яхье хьалха латташ хьайоагlа Шинкаренко Василий Федоровича кулгалдеча шоллагlча филиала коллектив. Дукхьал цо ше укх шера планал совгlа арахийца нормативно-цlена продукци ши эзар совгlа сома маьхa я.

* * *

Укх юбилейни шера цlанака ца хиннача тайпара дика къахьегама толамаш доахаш я Грозненски «Трансмаш» яхача завода коллектив. [illegible]

[illegible]

«Союзавтоматстром» ВНПО Грозненски опытно-экспериментальни завода болхлоша доккхий социалистически декхараш тlайийцад цхьайтталагlча пятилетка шоллагlча шера план ханал хьалха кхоачашъяра. Шоаш денна дош диззa кхоачашдара хьинар кхо ца деш къахьегаш бола болхлой дукха ба укхаза. Царех ба монтажницай бригадир Сотина Светлана Израиловна, монтажницаш Мамотова Мария Павловна, Доцаева Эмма Любовна. Коммунистически къахьегама ударникаш ба уж. Цхьаккха смена дlайхийтац цар шоай нормаш 120 — 125 процент кхоачаш ца еш. Цар хьаеча продукцех 97 процент яр цкъа дlаелча юха ца ерзаеш дlайохийташ я.

СУРТА ТIА: монтажницай бригадир С. Сотина, монтажницаш М. Мамотова, Э. Доцаева кийчъеча продукцех лаьца дагабоалаш ба.

И. ПЛИЕВА сурт.

Дукха ха йоацаш Грозне болх бе йолаейнай керда междугородни телефонни станци. Цу станце вlаштlехьдоалийтаргда связистий балха дикал лакхъе.

СУРТА ТIА: станце керттерча пульта тlа болх беш я телефонистка Ализова Тамара.

З. БАТЧАЕВА сурт.

ПРОДУКЦИ ДИКАГIА ХИЛИЙТАРА

«Союзавтоматстром» яхача [illegible] производственни объединене Грозненски опытно - экспериментальни заводера [illegible] 26 бригада бригадни методагlа болх беш я. [illegible]

«Цlа! [illegible]

[illegible]

ДОАЗОЛ ДЕХЬАРА ХОАМАШ

◆ СОФИЯ. 3500 тоннатара 5000 тоннага кхоачаш мухь кхахьара долча кердача кема проект кийчъяьй кемаш дара Варненски институтерча болгарски специалисташа. Цо дlаюха кхухьаргья 100-нега кхоачаш дукха йоккхий контейнераши форден хини трассашка гlолла леладе лаьрхlа кхьдола мовхьаш.

Хlанз Болгаре верфашка хьадеш латт 20 совгlа тайпара дола кемаш, цу даьнье танкераш, сухогрузаш, контейнеровозаш а долаш.

◆ СТОКГОЛЬМ. Укх шера январе Швеце хиниа хьабе болх боаца нах 153 эзар саг хинна. Цу хьакъехьа хоам баьб мехка Центральни статистически бюрое. Цо белгалдаьккхад къаьстта чlоагlа хьабе болх боацарий проблема 21 шерагара кхийчачьа [illegible] хилир. Хlанз укх [illegible] хьабе 91 эзар [illegible] саг къахьега торо йоацаш ва Швеце.

◆ ТЕГЕРАН. [illegible]

◆ НЬЮ-ЙОРК. [illegible]

[illegible] хьан долаш «Техас Галф» яха компани «Сосьете насьональ эльф акуитен» яхача французски компане ялар де дезача кхаьчай. Моттигерча наблюдателаша чlоагlа корзагl а баьнна дувц къоазача экономически кризиса юкъехача США кхыча мехкий капитала почкаш чlоагlлуш хилар.

◆ БИСАУ. Сирега духхьара Израиля агрессивни гlулакхаши Голански лакхалений территорешна законегlа йоацаш цо аннексия яри ше хьаддa хоаргахьа лоархlаш хилар хьакхаийкадаьд Гвинея-Бисау Республика правительства. Кхыча мехкашкарча гlулакхий министерства укхаза дlакхайкадаьча заявлене тlа белгалдаьккхад Гвинея - Бисау Сирие халкъа [illegible]

◆ ТОКИО. [illegible]

(ТАСС)

СИЙ ДОЛА ГІУЛАКХАШ ДАИМ ДАХАРГДА!

Хlара завода ший истори ю. Иэ хьахуэ дикачу гlулакхех, завода традицех, бухсоццаш, цьаха кхелах. Кlелита бац «Красный молот» ахача заводе дина нах, иштта, шоай кхел, шоай дахар заводаца, цуи историца къастаргдоацаш дувзаденнараш. Царех цхьабараща вlашагlкхийта къамаьл деш, из дийхар хьалхарча пятилеткай шерашкарча «Красный молот» заводах лаьца. Сийлахь-боккхача Даймехка тlем тlа бахарий когаметта станокашта хьалхашка дlаайттачарех а таханарча красномолотовцех а лаьца шоашта дагадоагlараш цар дуаццар.

Завода истори дича доазаш а цох лаьца дукха дуэца йиш йолаш а ва № 2 йолча цеха фрезеровщица къахьегама ветеран Башнов Георгий Иванович. 1979 шера Башнов пенсе вахар. Бахьда, магадар къахьегама ветерана цlагlа вагlаш цхьа бутт баккха а. Магадар шин коллективах дlавьаста. Цудуаьа ютаверa ший балза тlа. Иштта, тахана деношка а къахьегама ... дуаргlа из хьинар дола сег.

— 1933 шера вера со заводе балха. Иэ яр завод шоллагlа хьанхоллаш хиння ха. Завод шерлуш я, йоккхагlа хулаш а йоагlар. Болх бе дlайолалуш яр дуккха керда цехаш. Іомадеш дар керда изделеш арахецара гlулакх. Цудухьа, школа ФЗУ дика чакхъяьккхараш мара хьокабацар «Красный молот». Хlара къонача болхлочоа хьеха шийна хьехамча оттаворл. Хlьата, са хьехамча хилар фрезеровщик, Иванов Василий Григорьевич. Цу хана из вар цехе дикагlвола говзанча лоархlаш. Сай ма хулла сррига айла а теркам а дlатlадохийташ хьацар аз хьехамча деш дола хьехар. Чlовгlа дика, безаме саг вар са хьехамча. Саррахь болх йистебаьлча цу ца водаш, ший балха говзал сона Іомае гlерташ дукха ха йоаккхар цо. Ше вьнача дош долаш, тlайца дехар, мел хала дале а, юха а ца воалаш дlачакхдоаккхаш оамал йолаш саг вар Иванов. Цо коллективана дош денадар, ше Іомавеш вола къона болхло массенл хьалха станока тlа кхычуа новкъостал доацаш болх бе волавелийта. Дош кхоачашдир са хьехамча. Шу чакхдалехьа со тешшаме станока тlа сагагара новкъостал а эшаш болх бе волавелар.

Дукха бар уж цу хана заводе шоай оамалца а кхелаца а Ивановна тара бола нах. 1934 шера заводе дlадола дир керда техника Іомаяра гlулакх. Эшаш бар лакха квалификаци йола болхлой. Хlьата коллективана хьалхашка латтар доккха декхар — керда техника сьагlа Іомаяр а керда продукци арахеца йолаяр а. Лоаццача ханна чакхдаккха делаш дар из гlулакх, хlана аьлча заводо арахецаш йола продукци цхьагlа эшаш яр вай мехка мехкдаьтта промышленности. Цудухьа 1934 шера заводa ахаш хlана бац эьнна а болхлой керда техника Іомаяра дешаш бар Хlара ... хьайийллар дешара кружокаш. Цига йоьккха бал... опыт йолча болхлоша Іомабора къона болхлой хlаьлешар цар балха тlера а боалаш. Делгьелха декъар, декъел тlехьагlа бал... арабоалар. Цу шерашка ... мехка дlаболабелар стахановски болам. Иэ гlулакх ... дlадаьржар тха заводе. Эгара хьалха из дlадолабир завода дикагlволча болхло Георгий Иванович Севсрлова. Цо ший новкъостана ... цхьан смене 29 ... тийсар, норма йис ма ... боацача. Яхьа юкъедхар заводе мел йола нехаш. Хlа... дийнахьа керда котало... ш новзар. Масала тха не... токарь вотча Максимова норма кхоъ йолча. 12 втулки ... кхар цхьан смене. Са хьехамча Иванова 3—3,5 норма йора. Стахановски некдаш Іомаеш хьайийла ... минараш яр. Хьалха латтача балхлой опыт дlайовзийтар кхычарна. Мел яр уж цу хина рекордаш? Ерригаш а хьадагайоха вlаштlехьларгдац. Селхан баькха толам, тахан норма а хиле дlаоттар. Иштта хьинаре къахьегар бахьан долаш тха завода коллективо 4 шера кховчашйир пхе шера программа.

ДАЬЙ МЕТТА ДІАЭТТАРАШ

1939 шера Георгий Иванович Иванов тlавийзар Советски Эскара гlулакх де. Фински тlем тlа дакъа лаьцар Иванова. Хlьата, красномолотовцаш шоай къахьегама традицеш сийленца дlахоьхош бар. Коллективо кьолзаша латтар дикка денкар. Дукха дуькагlа арахеца езар мехкдаьтта продуцкци. Бакъда, цу гlулакха новкъарле ир болабеннача тlемо. 1941 шера 22 июне тийшача балхагlа тlом болабир немецко - фашистски гlаьрахоша вай мехкаца Бакъда, советски нах бохкзар. Цхьа минут за йоа ца эш кинчо е болабелар моастагlа юхатовара, из воэвара. Деррига советски къамаш цхьа вежарий санна дувьала айттар моастагlчунна. Вай республикера эггара хьалхарчарца тlем тlа бахар моастагlчох лата «Красный молот» завода болхлой а Хlьата тlем тlа бахачарна ... та станокаш тlа дlаэттар кхелнах, кхуэш боагlараш.

Иштта, кхуэш боагlача хана вера заводе балла Шайдулин Хайдао Хасанович а.

— Цу хана ремесленни училище деша вагlар со. Училища яьккха мел баьнараш дlахьожабир «Красный молот» заводе. Иштта, цу цlи хезача коллективе, бирсача тlема шерашка дlайолаелар са къахьегама биографи а. Заводе кийчдора тlема эшаш дола герз Хьайора минаш, бомбашта эшаш йола хlамаш, ремонт йора таннешта, кхычьа тlема эшаш йолча техникена. Дийнахьа 12 сахьата бора болх. Хала дар ийтта къахьега, бакъдар, цхьаькка а латтъалар хало хиннай аьнна. Массане а кхетадора, мел халонаш ловш латаш ба моастагlчох фронташка вай салтий. Цудухьа, фронтовикаша тlом беча бесса болх бе яха дешаш тха деяна а хиина дlаэттар. Массе пехашка хьалтеха доахкар лозунгаш «Красномолотовец! Фу даьд Іа тахан моастагlа эшавара «Болхло, дага ехаба! Котало шин-шерlа хьахулаш яц. Из наха йоаьккх!»

Кlаьдвалар фуд ца ховш къахьегар болхлоша Саг цецвалла лакха хьокхаш доахар комсомольцаши Кухарева, Кириченнос, Барановас Къахьегама вахта инстельлча цхьабараш къаман ополчени яхача батальоне гlулакх де болдар. воэхаш Іомалора топ тоха, гранаташ кхувса, нхыйола тlема эшаш йола знанеш караерза йора. Хlара болхло, Даймехка эшшача хана из лорабе дlаотта кийчлуш вар. Дукха моттигаш хилар цу хана заводa болхлоша шоай денал, майрал хьахьокхаш. Царех цхьа моттиг ювца безам ба са.

Цкъа, миномета ствол чlоагlъяра йола технологически процесс чакхlоаккхаш болхар Романии Виктора кулгалдеча комсомольско-кагирхой бригада болхлой. Цига сирено «воздушная тревога» аьнна. Ше мел вар шоай балха моттиг а йита бомбоубежище Іочуваха везаш вар. Ераш дlибахача, миномета ствол чlоагlъяра процесс таьхаргволаш яр. Тlаккха Виктора шай бригадага аьлар, — соца висеусар Іе, ножаш — бомбоубежище гlо! Ерригa бригадa шоай балха моттиге йисар.

Ерригача коллективе сий деш дувцар из майра, денал долаш даь гlулакх. Цул тlехьагlа массайолча бригадана закон а хиина дlаэттар — балха моттиг йита дlа ма гlолва тlем тlа йохаьь фронтера хьайита техника ремонт яь яккхалца. Цхьайола ха нийслора массехан дийнахьек буси цехера тхо ара ца довлаш, нагахьа санна сиха чакхдаккха дезаш дола заказ нийседелча.

СЕЛХАНАРЧА ТУРПАЛИЙ НОВКЪА

...Дуаза а уж красномолотовций чотагlа цьа къахьегама а тlема а котапонаш. Парте Советски мехка хьалхашка оттадаь декхараш кхоачашдера массе а хана кьалза нолаш хьаеннa «Красный молот» завода цlи коза коллектив. Дуцка віама хуацаденнад тlом дlабаьнначул тlехьагlарча шерашка заводе. Хувцаеннаи производственни процесс ше а. Хувцаенная тахарнара болхло. Лакхлуш боагlа цун технически, культурни, политически боарам. Тахарнара болхло ... Ше Іомаяь карарзавье ... йиъ смежни профессии. Инженерачарна ... хlана яц аьнна а цун технически знанеш а.

Шин коллектива баллаз лаьца дуэц № 2 йолча цеха комсорга, токара Іитаев Іаьлий Сулейманa.

— Хlанз оаха хьаю гидравлически насоса коробкаш. Уж чlоагlа эш вай мехка мехкдаьтта доаккхача Цудухьа, тхоай ина кхоачар ду оаха уж дуккагlа а дикагlа а хилийта гlерташ.

Укх шера вай республикa къахьегамхоша дезду Нохч-Гlалгlайчен автономе 60 шу. Комсомольцаша дош деннад юбилейни шера тlехдика толамаш даха. Иэ кхоачашдергхилара тешал ду тахан комсомольцаша доахача производственни хьокхамаша. Дукхагlчар шоай смени нормаш 120—140 процент кхоачашъю. Хlьата 1,5 норма еш хьабоагlа комсомольцаш Магомадов, Кузьмин, Сайдаев. Иштта дика къахьегаш ца хилча эхь да тха коллективе болх беча сага, хlана аьлча хlара комсомольца декхар да красномолотовций къахьегама сий кхы а лакхдара ший ина кхоачар дар.

Чакхвоаллаш ала безам ба са Сулейманa ший декхар диза кхоачашдеш хилареx. Хlанз Сулейман 1982 шера июль бетта чотагlа къахьегаш ва. Хlара смена норма 7 йолча, 16—18 коробка хьаю цо. Сулейман пятилетка план Іаьн шера кхоачашъе гергlаш ва аьнна санне хозача, дегадера сона завода хьалхарча пятилеткай шерашка стахановцех лаьца сайна дийца хиннар. Дика гlулакхаш цlенна а доаргдац, уж даим дахаргда. Стахановций котапонаш, гlулакхаш дlаю хьош да. Из дlаьораш ба Сулейман санна бола завода комсомольцаш.

Х. ШАДИЕВ.

Къулбасе.а-Каньыза бройлерни фабрика Іhinaзошъеча СПМК (06) коллективе хьинаре къахьегарца цlи хезa я Печеркин Владимир Николаевича кулгалдеш йола слесарий - монтажиний бригада «Хlара балха дийнахьа хьадер дукхагlа хилийтаяхача депизагlа шерра социалистически ях а йоаржаль дика толамаш доахаш хьайоагlа коллектив укх денош... ка Цар массаза а 110—130 процент кхоачашъю шоай смени норма. Хlьата шоаш хьадеш дола монтажни балхаш дикал лакха йолаш кхоачашду.

СУРТА ТlА: (аьрдехьара аьттехьа) слесараш - монтажникаш Н. Гончар, В. Печеркин (бригадир), В. Толстов, А. Колесников, В. Васильчиков.

З. БАТЧАЕВА сурт.

ЛИПЕЦКАИ БХИЛАЯИ МЕТАЛЛУРГИЙ ДОТТАГІАЛ

Иа латта цхьа шу хиина Іиц Новолипецки металлургически завода (НЛМЗ) коллективо гlо ду индийски коллегашта СССР новкъостал а деш Бхилаен Бокарои хьалъьча заводашкара керда оборудовани караерзае, царна шоай предприяте металлургически специальносташ Іомаю. Шоллагlча доменни цеха начальник Антипов Николай, масала, итт шу хьалха Бхилайски металлургически завода доменни пийшна чу болх беш хиннав. Башха дукха за йолцаш цунах кхийттавар цу хана цу цеха начальник хинна хlанз Висакъчапатнаме хьалъеш латтача завода директор вола В. Сумбраманиам. Цигара домнаш № 6 йолча Липецки домна образецагlа проектировани яь я, хlаьта къона директор Липецке вениавар, цхьайола лоархlаме деталаш йовза а, уж хьа мишта е еза а царна эксплуатаци мишта е еза а ха.

Новолипецки металлургически заводо хьалхара кислородно-конвертерни цехо ший хина дунен практике эггара хьалха карадерзадир болата на социйташ разливка яр. НЛМЗ шоллагlча цеха чу оттайир эргаьнкха говль конструкци йола, вертикальни а йоацаш радиальни тайпара йола на социйташ разливка еш йола установкаш (е, хlанз оалача бесса, перерыв а йоацаш болат чудетта машинаш). Уж хьас аттагlа а я мах кlезигагlа а бда. Хlаьта балха овсарле дуккха лакхагlа а п. Цу тайпара йола советски машинаш оттаю хlанз Бхилае конвертерни цехе а.

Цу машинаш тlа болх бе белаш йола Бхилайски заводa инженерно - технически персонал Липецке стажировка еш я. Хlаьта, нагахьа санна НЛМЗ керда установкаш карасрлаеча дукха хо юнаш нийсъеннадле, бхилайнашта аттагlа хургда царна дувьала латта — уж юххьаца дена липецки опыт ларде лувнаш ба.

Марина БЛАГОНРАВОВА,
АПН корреспондент.

НОВКЪОСТАШТА ХЬОКХАМ ТЕЛАШ

Грозненски «Электроприбор» завода 1-ча цехера токарь, коммунист Костоев Мухьмад- укхала къахьегаш вола дийтта шу диза. Хlара сменагlа норма 130 — 140 процент кхоачашъю цо. Цудухьа дlададахача шера вlаш хаиал дуккха хьалха кхоачаш а яь, укх шера шоллагlча ах шера чотагlа къахьегаш ва Мухьмад.

Ше цу заводе балха веча дена хьинар йа яхадеш къахьегаш волча цо даьхача производственни толамин лакха мах баьб Даьхено. Цун наькха тlа дерза я Ленински юбилейни медаль, «Знак почета» яха орден, «Йиллагlчен итталагlчен пятилеткай ударник» яха шин сийлен Знак, «Социалистически яхье котваьннар» яха массехк сийлен Знак, хlаьта тийнна сийлен грамоташ, ахчан премеш итташ я. Цкъа санна дуккхаза а завода а цеха а Сийлен улга тlа хьалдийттад цун сурт. Предприятерча болхлоштa юкъе хьалхарчарка еннай цунна коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цlи.

Ше коммунист хиларах тарра цехерча болхлоштa хьокхам а телаш хьинаре даькъа лоаш цо общественни балха юкъе. Хlанз из ва цеха партбюро член. Цу балха тlа шийна тlадехка декхараш даим цlена кхоачашдеш ва Мухьмад. Цул совгlа ший опыт, дикагlйола балха методаш дог раьза долаш дlа а йовзийташ, цо кийчбаь токараш а дукха ба заводе. Иштта вола Мухьмад предприяте нагирхой дикагlволча хьехамчех лоархlаш ва.

СУРТА ТlА: токарь М. Костоев.

Т. АМИШЕВА сурт.

ИЛМА—ЮРТА БОАХАМА

ПРОГРАММА «ХЬАЖКІАШ»: ПРОБЛЕМАШИ ПЕРСПЕКТИВАШИ

СССР юрта боахама Министерства, В. И. Ленина цlерагlча юртбоахама Іилмай академе Днепропетровскерча хьажкlашта йолча Ерригсоюзни институто оттаьй целевой комплексни программа «Хьажкlаш». Из чакхйоаккхаш малагlа декхараш кхоачашдергда дуэц, АПН корреспондента Рыльский Максима дехарах, хьажкlашта йолча Ерригсоюзни Іилма-тохкама институтa директора Цинов Валентина.

— «Хьажкlаш» яха целевой программа чакхъяккхаро йиш хулийтаргья цу Іилмане лоархlамеча доакъара культура хьувцьам шоазел ахазлен сов баккха. Программа гома чу болх беш я 64 Іилман учреждени Вай мехка хьажкlий селекцеш фу делладарен, хlаьта иштта царна гlулакх дара технологи кийчъяра тlадерзадьча дерригача балхашта координаци ер тха институт я. Тха институте хьаль я хьалзле лелаеча специалистех латта координационни совет. Дахача шера института вlийлен тlа вlошагlъеллай Украинера метлел цун доазонел араьъара а 11 опытни станци чуена Іилма - производствени объединени. Объединене дерхlар ла гибрид хьалра стадегара цунах массехк тайпа дирга кхоачаш йолча проблемай комплекс кьойстаяр. Цу гlулакха Днепропетровске хьалъеш латт низ бола селекционни центр.

— Малагlа декхараш уттаду комплексни программо селекционераштa хьалхаш на?

— Селекце кертерча проблемех кхаьнне цlераш йоахаргья ал Царна юкъе да шелал йоаца юкъ лоаца йолча зонашта лаьрхlа хьаду каста кхача гибридаш. Тlаккха — кхоачам боллаш гlоадал йоацача районашта дола гибридаш. Тlеххьара, фийе а сийна гlад а геттара дика дола хьажкlаш. Мехка ерригa селекционни учреждениеш бархl зональни творчески группа а яь вlашагlтеха я. Ард вай, «Къулбоседе» яхача группа балхаш ду каста кхачача целала духьала отталуча гибридий селекцена тlа. Тха институте хьадаьд, масала, универсальни лоархlаш а мехка 73 областа районировани яь а дола Днепровски-247 яха гибрид. Хьалха кхачаш дола гибридаш дика дlатаьлуш доагlа Закарпатскии Львовскии облесташка.

Кхетадеш ма дарра, эггара чlоагlагlа теркам тlадохийт селекционераша ялата, доакъара радионе лоархlаме моттиг дlалоацаш йолча хьажкlий дикала Цхьабакъда, ялатах хила иш яц моподоакъар: ялатаца кхоачам боллаш яц протеин. Хlаьта ший аргlана цунца а кlезига я белок хьайбай организмах латара гlо деш йола лизин аминокислота. «Менюна» юкъехьахьа езаш хул маьха еза йола дукха белокаш йоахка хlамаш, витаминаш, доакъарга дlадодар совдоал. Селекционераша хlинзехьа хьаьй лизин дукха йоалла ча гибридий набор Царна дача тохкамаша хьатойт цу тайпарча доакъарна кхаьбача хьайбашта юкъера лаьрхlача дийнахьан буcи тlаккхташ доли доэал 25—30 процент лакхагlа хилар.

Царна цхьана деш латт баьццаро масса тоалра тlадерзадаь балхаш я. Цу балхашца де лерзlар да, къоастадаь аьнча, хьажкlий лоргдех а гlадах а йоаллаш йола баьццагlа ... чура оагlош дахча санна чlоагlъеш а цунах йоахкача хьайбай дегlах латаш йолча хlамаеx пайда эцара новкъарло еш а йола чоалхане химически соединени — лигнин кlезигъяр. Районировани яь гибридаш цу кlийлен тlа ноах. Хьажкlий цу формай доакъара маькe хилар 10—11 процент лакхагlа да диллярча доакъарчул. Силоса а баьццарча доакъара а лаьрхlе шер-шера йиъ миллион гектар юа хьажкlаш Украине.

Хьажкlаш чуэнаш, доакъар кийчдеш, доакъар тоадеш царех йоахкаш йола дукха маьхера хlамаш дlа ца къастийтара фу де деза? Уж лоархlаме дешаш а иштта Іилманхой теркам тlалаттaш да Оаха могаду, масала, силосах йоалла протеин хоеллал совноаккхаш йола синтетически азотни соединенеш цунах еттилга.

Хий дехнача лаьттaшка хьажкlаш дуккагlа е доладаларца дувзаденна юкъейоалаш программировани хьувкъам кхебара технологи. Чакхдаьнача шера институтa опытни боахаме хьалъяр индустриальни технологе духь - духьала схемашта, гибридий тайпашта, кердача гибридашта тохкамаш дара йола полигон. Цунах хьахиларaша хьагойтар, кхаметтeл декъа хиларга дизлача дlадаха шу санна экстремальни долча шерa а, индустриальни технологе лаьнагlа лаьрхlача бесса лакха хьувкъам чуба йиш хулийташ хилар.

— «Хьажкlаш» яха целевой программа кхоачашъеча хана — аьлар Цинов Валентина ший къамаьл чакхдоалаш — контакташ делаю кхыча социалистически мехкий Іилман учреждениешца. Пайда белар, масала, каста кхачача гибридий селекце даькъе югославски специалисташца цхьана гlулакхаш леладаро Опыт шерра вlашийовзийта лаьрхlад 1982 шера чехословацки Іилманхошца. Цхьана къахьегаро гlо дергда тхона чухьа хьажкlаш дикна алсамъяха а цар дикал лакхъе а.

(АПН).

Ивано - Франковски область. 21 миллиард кубометр совгlа газ дlачуеттай «Братство» яхача дунен халкъашта юкъерча газопроводе 1981 шера магистральни газопроводий Долински линейни производственни объединене. Цунах дикка дукхагlа дола доатор СЭВ мехкашка кхаьчад.

Тlахьарча хана «Братство» юкъе доладаьд дуккха технически керда дараш, цар торо хилийтад къахьегама овсарле лакхъе, экспортагlа дlайохийташ йолча продукце дикал тоае, балхий кхерамале лакхъе.

СУРТА ТlА: «Братство» яха газопровод Свеча яхача додача хина тlагlолла тlехйолача моттиге

В. МЕГОВИЧА сурт.

ТАСС фотохроника.

Машареи дунен халкъашта юкъерча кхерамзленнеи тlехьа

ЛОКАЛЬНИ ТІЕМАШ: ИСТОРИИ ХІАНЗАРА ХАИ

[illegible]

ХАЛКЪИЙ ДОТТАГІАЛАХ ДАЬННА БЕРКАТ

Доттагlалах дахьна беркат... Цо дахьа дуьне а хІама долчуш хуьлуш ду... [illegible] хурдаш хьуьлаш [illegible] пролетариата [illegible] доьхкина [illegible] гаш чулоцуш [illegible] мехаш дикачу [illegible] бохуш [illegible] Советски [illegible] дахаре [illegible] Октябрьски [illegible] гlалат доттагlалах [illegible] Хlокх гlалатана Советски [illegible] боккхачу Даймехкан [illegible] шерашкахь [illegible] Хlокх [illegible] йоьхна ала кхиа [illegible] уж [illegible] таша [illegible] хlиндарча дикачу вай кхочуш[illegible] хилар, аьлла.

Ца дерриге а дина [illegible] доьхlа дина бисина вай дахьабна, хlокх шарахь [illegible] шера [illegible] дизар дезарлонча СССР а [illegible] Нохч-ГІалгІай [illegible] хилара [illegible] Советски [illegible] импер[illegible] Октябре [illegible] дахаре [illegible] хурмаца [illegible] дош а дале [illegible] [illegible]

[illegible]

хилар Нахьарен [illegible] бlаьш кхечий нах.

Хlокх вай [illegible] [illegible] гlой революционера. [illegible] Хlокх Сайта [illegible] хьалхахь берригахь [illegible] [illegible]

Ца уьш гlалгlай [illegible] [illegible] Хlокх [illegible] Бориса Дизал Тригфицева [illegible] Хlокх [illegible] Хlокх гlалгlай [illegible] [illegible]

Иштта, [illegible] Александр [illegible] [illegible]

[illegible]

А. КОТИЕВ

ГІ. Ахриева цlерачу «Электромонтрумент» завода слесарь-лекальщик, НГІАССР Лакхахьарча Совета депутат.

Дозазол дехьара

Дуне цхьан кlиргlа

МАДРИДА ПОЛЮСАШ

Цхьа бутт вu бутта бахьанца хlетахь 9 февралехь Мадридехь Іамаделхьейтаза Кореарна [illegible] тlуьнашна мехахарен совещание [illegible] паччахьалкхечий викалаш. Цу Іаматlлхетар [illegible] Ia 1975 шера 33 европейски пачхьалкхийн а хlокху шина США а Канадин [illegible] Тlеххьарча [illegible] Мадридехь Іамаделхьетар — европейски процесса [illegible] Нагахь [illegible] хlоагlа [illegible] [illegible]

1980 шера [illegible] Іамаелхе[illegible] [illegible] — Европе Іаши [illegible] [illegible]

[illegible] «Мадрид тайме» ахча американски газето язду: «Рейгана администраце чура экономически, социальни политически хьехуташ дар — хаьбе болх бохьуш духахь хиллар. Адама тlеlатта болчи Іазам. Араьнарча политике бохьуш бегlала долашш да стратегически ядерни герашан доалуш оттадара хьалхьа Советски Союза Іалхо [illegible] катастрофа [illegible]»

США чlагlа [illegible] общественни дина деятелий, культура деятелий группа [illegible] Пентагона [illegible] дунеи [illegible] кампани Іоарьнара. Общественность [illegible] американски общественни деятель Д. Кейн.

Герман [illegible] вашингтонски администраце [illegible] Вашингтона [illegible] США [illegible] Американски [illegible] «Дейли миррор» ахча английски газето язду: «Машара дуьне [illegible] США президент, [illegible] американски [illegible]».

Машар безачу общественность дагадоллар [illegible] АИС [illegible] [illegible]

[illegible]

Израила экспансионизми Вашингтоно ши духьа дувцари

[illegible]

АПН: [illegible]

А. Бентуми: [illegible]

АПН: [illegible]

А. Бентуми: [illegible]

(АПН).

НИЗАШ ДАРЕИ РЕПРЕССЕИИ ХЬАЛЕ

Турце чура политически [illegible] [illegible]

МИЛИТАРИСТСКИ БЮДЖЕТ

[illegible] США [illegible] 1983 финансови шера бюджета [illegible] [illegible] Пентагона [illegible] [illegible]

Н. ЛОПАТИН и [illegible] (ТАСС)

[illegible]

Насилий МОРОЗОВ, АПН [illegible] обозреватель

КЪОНА ТЕХНИКАШ КИЙЧБУ

Болата корпуса тІаьхьаттача сердало сийрдадоах доккхачу крейсера оагІош. Лакхартерча палуба тІера хьахьеж цкъарчоа кхераноп йола йоккхий топаш. Хетаду, кема тІа латта топаш хІана хІана яргьа дьнна. Нх хеталуш мара дац, хІанa аьлча, из я духхьал кьонахар гоьзачо кулгаша хьаь крейсера модель.

Вай да Назранерча кьона ча техниний станце гойташ йолча выставкана хьалхашка. Укхаза бІаргаго йиш я хІаn дарча кемай моделаш, машинаш, тайп-тайпара мотораш дола а радиоуправлени йола а самолеташ.

Назранерча кьоначa техникий станци района халкъа просвещени системе дешара кьона заведени я. Укх шера 30 январе итт шу дизад цун. Из, цхьа этаж йола дукха доккха доаца цІа дика довл районерча дешархоштa. НаргІатача классашкара, дикача оборудованица Іалашьяьча лабораторешкара печаш ходду беран шоашн хьаьлча стендаш.

Укхаза бераштa Іомаду тайп-тайпара Іилмаш. Йовзийт техника, кружокашка чІоагІъю теоретически знанеш. Царех я радиокружок, авиакружок, автокружок, кемаш хьаде, суртaш дахa, кино мишта доккха деза Іомавала йиш йолаш кружокаш.

Станце Іомадаьча гІулакхо дикка гІо ду бераштa тІехьа гІа шоай дего кьоабалыо профессни харжa. Массанех а морякаш, летчикаш, спортсменаш ца хуле а, хІаьта а укхаза Іомадаь гІулакх, карарлоаь говзал тІехьагІа наькъа яргьа бераштa.

Эггара хьалха станце коа бІаргалинай царна шоай кулгаш хьаь ракета сигналехa хьа урагІйоадаш, боккъонца долча кема мо скорость йолаш хи тІа лела шоаш хьадаь аІамига кемилг.

Практически урокаш чакхъяхаран совгІа, бІаргача шера еш политехнически лушн йола экскурсеш вай республика а Къулбаседа-Хирий республика а дикагІйолча предприятешка экскурсеш ю.

Кьоначa техникий станце 10 шу дизарна шерашка дагдоагІа ди тІехьа тха станце сий лакха доаттадерий, хІаьта хІанз бахаре шоай моттиг хьа а лаьца вай мехка тайп-тайпарча мишингашка кьахьегарий. Царех ба Ерригсоюзни яьлий доаньашкой, республика чемпионаш хинна Халухоев Султан, Балиоев Юсап, Діейтов Іамархан, Іерганов Хаваж, кхьберaш.

Іоашно аьнна а да аьтта цкъа тургацар беранна шоай сигнал дІалуш болча хьалхавчех. Станци хьайийлаьна хьалхарча дийнахьа дега цуна кулгаллеш хьехархочо АбиевМидіта ТІаьхир. Директора кераттІаьинай шебола 45 станции республике дикагІнарех цаІ хургьолаш бола аІашітІехьбаьнна. Цунна тенаа деп я республика министерства, комсомола, ДОСААФ обкомаша сийна кубкаш а сийлен грамоташ а.

А. ХАТАГОВ.

РЕДАКТОР Т. А. ТЕБОЕВ.

Къулбаседерча халкъий цІейш

МОСКВА. Доккхий да вай Даьхен доазонаш, дуккхача къамех бола нах барт болаш бахаш а къахьегаш а ба мехка тайп-тайпарча мигІингашка.

Укх деношка СССР ВДНХ чакхдоаккхаш да Къулбаседерча халкъий самодеятельни артистий хьажар. Москвичаша а столица хьаьшаша а чІоагІа хьинт долаш, хозахеташ ладуегІ хозача, самобытни иллешка, чкъьрахой, чаьрахьий халхарашка, ансамблей выступленешка хьеж. Программа дикагІйола номераш Центральни телевидене дІаяаьхьий. Уж бІаргагургьа миллионаш болча телезрителашта.

СУРТАШ ТІА. 1. СССР ВДНХ Къулбаседерча халкъий самодеятельни артистий хьажар хьадетлача хана.

2. Хабаровски краера СССР ВДНХ бахкийтараш.

В. СОЗИНОВА суртащ.

Юбилейшта накъадолхаш

Кийчлуш ба Наьсарера культболхлой

Укх шера, вай республика къахьегамхой дезача цІейшта накъадолдача хана. Назрановски района ерригача предприятей, совхозий болхлой къахьегаш ба шерра социалистически ях а йоарлаь. Района клубашa, библиотекаша дІаьу цІейшта хетабаь болхa боlа.

Укхаза аІашагІьелхай 15 сагах латташ йола юбилейни комиссеи. Цо оттанча мероприятей плана юкъедоагІа Нохч-ГІалгІайче шин лоІамагІа Россена юкъеяхa 200 шу дизар, Советски Іаьдал бахьан долаш лоаттабь къовсам, вай республике социализм а коммунизм а хьалъяр. Сийлахь-боккха Даймехка тІом. КПСС XXVI съезда решенеш кхоачашъяр хьахьокхаш йола стендаш, транспарантaш, лозунгаш кийчдар.

ХІанз цІейшта хетаь района кийчъеш я шинъ читательски конференци. Уж мероприятеш кийчъераш ба тІеща а къахьегамa а музея, районни библиотека болхлой. Шакиже а конференци чакхъяккха лерхІ укх бетта.

Ишта, музея кийчъяьй «Сийлахь доккха доттагІал хьажар», «Нохч-ГІалгІай автономе — 60 шу» яха шиъ дІахьа лела выставка. Цул совгІа, музея чакхоах республика экономика а культура а дегІадахар, ленински къамий политика котъялар яа хьокхаш йола экспозицей тематически выставкаш.

Цу тайпара болх беш я района библиотека филиалаш а. Районерча революционни, исторически событеш хиннача моттигашка гІорба комсомольцаши катерхойи. ЦІейшта накъадолхаш советски Іаьдал доакхаш байнарашта оттаргьа мемориальни Іалямаш, бІаьстан хана Назрановски боларгьа доттагІала пари, района юрташка тІемий турпалашта дегІаьа памятни кашта гонаьа дІайогІаргьа тахнаш.

Ерригача культура учреждешка моттий гІалгІайн къамаш Россена юкъедахара патриотически эзартІам Кавказа къаманта Россе хьал а лаьца даь гІо, цар вахаре хилча хувшаниш, къамашта юкъера доттагІал, нерда исторически общность — советски халкъ ... [illegible]

... [illegible] культура [illegible] ... 64 кружок [illegible]

режденскара яр. 1520 дешархо вола 29 кружок района школашкара яр. 75 сагах латта кхо коллектив района кхыча организацешкара яр.

Уж коллективаш тайп-тайпарча жанрех яр: халхара коллективаш, вокально-инструментальни ансамблаш драматически кружокаш, вокалисташ, чтецаш, хораш. Репертуар эрзийн гІалгІайн меттала яр, халхараш — интернациональни чулоацам болаш.

Хьажаре белгтала гуш дар цхьайолча коллективай говзал тІехьарча хана дикка дегІаена хилар. Масала, царех я РДК, ГДК, совхоз техникума, «Электроинструмент» завода самодеятельни коллективаш. Уж тахан духхьал шоай предприятешка концерташ деш Іаш, цул совгІа, уж бахе хул района, республика, вежарашка йолча республикай предприятешка.

ДІададача шера хьажарга кийчлуча юкъа дикка лакхъеннай художественни коллективай материальни бала. «Лоаман Іуйре» яхача ансамбла костюмаш ийций. ХІанз райисполкомо хьахьожадаьча ахчах эцаш я шалташ, тІехкараш, вокально инструментальни ансамблаш за эшаш йола технически средстваш, музыкальни инструменташ.

Хьажар долча юкъа самодеятельни артисташа концерташ деннад «Электроинструмент» завода, трикотажни фабрика къахьегамхошта, Олгатіе, ЖІайраха бахача лоамашка ядача юртий бахархошта.

ДІаьарлІача хьажар долча юкъа деннад 27 концерт, царех 10 концерт деннад юрташка къахьегача наха.

Цига дакъа лаьцача самодеятельни коллективашта юкъе дикагІа лаьрхІар района культура Царгара «Асса» яха халхарен иллен ансамбль (балетмейстер — А. Б. Могушков, концертмейстер — Р. А. Евлоева), гороадерча культура Дворца «Лоаман Іуйре» яха хелхарен иллен ансамбль (балетмейстер — А. М. Муламедов).

Школашкарча коллективашта юкъе дикагІнарех хилар Назранерча № 3 йолча школа коллектив (директор Д. Ш. Горбаков), № 1 йолча школа коллектив (директор — Ю. И. Мальсагов), № 2 йолча школа коллектив (директор — С. М. Аксенов).

ХІанз тхо кийчлуш да Хьажара шоллагІча тура.

М. АУШЕВ,
Назрановски района культура отдела заведующий.

Иллецара доттагІал

Са ювца безам бола «Кристалл» яха вокально-инструментальни ансамбль кьона я. Из ювцача хана духхьал музыках, искусствах дийца Іелац. Эггара хьалха дувца догдоагІа цун доакъашхоех: Аргунерча шекар деча завода болхлоех, газоэлектросварщикех, слесарех, операторех. Уж а цар кхоллам а дика дІабайзаб заводе сана, цул дукха араьха а. Шоай оамалашка, профессега диллача тайп-тайпара нах вІашказзар да иллецара доттагІал.

Цу коллектива художественни кулгалхо ва завода слесарь вола Цой Виктор. Из ва башха болхло. Кхы цул тІехьависа газоэлектросварщик, электроорган локхаш вола Т. Дадашев, кхыбола ансамбла доакъашхой — болхло В. Дадашев, слесарь М. Бисултанов.

Оаш зийна хургда ансамбла юкъе кхо саг Дадашевгlар хилар. Вайна массанена а дика йовзаш йолча иллиаларехочун Дадашева Тамарай вежарийи йишеи бийхьогІ уж аьнна хетаду. Хеталуче, из иштта ди а да.

Ансамбла дикагІйола доакъашхо лоархІаш я шекар деча завода комсомола комитета секретарь Дадашева Зина. Къахьегам безаш, цунна тІера хиларца масал тел цо берригача комсомольцашта.

Зина квалифицированни специалист я. 1970 шера школа чакхъяьккхача, № 30 йолча Аргунерча технически училище деша йода из. Шехержа оператор диффузии яха профессеи маІача наьха хиларо кхераннлар из. Училища тІехдиеа чакх а яьнна Зина хІанз хьинаре къахьегаш я заводе.

Дукха хул комсомольски кулгалхочун хІуламаш. ХІаьта царех цаІ да завода самодеятельни артисташта шоай говзал дегІакхулла гІо дар. Далашевас могаш дола ноакъостал дараш совгІа, вайна из хирра ще а дакъа лоац «Кристалл» яхача ансамбле.

А. ХАТУЕВ.

Советски спорта хьалхалаттараш

ФУТБОЛЬНИ ГОВЗАЛИ ГОЛАШИ

Йоккхача футболерча шиъ наькъах, цу ловзарах шийна хетачох АПН-а корреспондента дехарах дувц «Футбол — хоккей» яхача еженедельника традиционни конкурса лауреата Шенгелия Рамаза. 162 спортивни журналиста дакъа лаьцача хаттара итогех, из — тбилисски «Динамо» форвард мехка сборнех, физкультура института студент — 1981 шера эггара дикагІа вола футболист лаьрхІав.

— Со ваьв Кутаисе. Укхаза 1968-ча шера 11 шу даьнна кІаьнк волаш оІи хелача тренера Хуриндас Карло берий футбольни секце Іомавала волавелар. 18 шу даьлча кутаисски «Торпедо» яхача команде ловза волавелар. Цу хана из клуб хьалхарча лиге яр. Укх шера торпедовцаш эггара лакхерча лиге хьалчебьлар. Кутаисера со дІавийхар «Динамо» (Тбилиси), тахана цу цунна ловзаш а ва со, цу юкъе футболист хинна дІа а эттар со. Сай ловзара се геттара вааа ва со аьлдац аз. Сай кхоачамбоацараш дола сона. технически арсенал шерьа а гІерт ХІаьта, шин шу хьалха лаьлачул дикагІа ловзийта хов: масала, хьалха дукха, на соцаш удар со, хІана, сона хетачох, хьакъал долаш а шийса а дІатарбу сай кил ерригача матча. Бакъда, хоаш ва, боккъонцарча футбольни говзалга кхача дукха тренировкаш е езаргa.

— Дукхача специалисташа хьо вешие а гол халургйолаш хьавал ва йоах. Ишта дий ц?

— Хетаргахьа, гол хоилар а ца дувцаш шиъ партнерех бургац йолаш ловза харахи дувца деза. Партнерашна хиларах чІоагІа аьттув баьннаб са клубе а сборне а. «Динамо» — Кипиани Давид, Чивадзе Александр, Гуцаев Владимир, Дараселия Виталий. ХІаьта сборне — Блохин Олег, нийса хьожаьнас йолаш вола Бурлк Леонид. Тхо дина кхет тхоашта дага долчох, цудухьа майдан тайп-тайпарча мигІингашка хуле а, тха уйлаш цхьатарра хул. Керттера дар да — уйла хьалха хила еза хьона дукьала латтача дега долчул.

— Хьа ловзар кхет-кхета нийсду массала а дукьала латташ наІарашнахьа тІаьийрза а волаш тамашийнача хьалашнара голаш чуттташ хиннача цІи хелача. ФРГ сборни футболиста Герд Мюллера ловзарца. Фу хет хьона цу тайпарча вІаши дистарах?

— Сона геттара дика дагадоагІа, хІана йоккхача футболера дІавахача цу спортсмена ловзар. Хоза хеташ дар сона цун бургац чутоха хар. Цхьан хана цунна тара хила гІертар со. Бакъда, хІана футбол хувцаенный. Вайна из деле и цу деле а, цу тайпарча спорте универсализм ца хилча лаац, цунна дола тешаш да дІаяхача сезона дикагІа болча футболистий ловзар. Мюллера цхьа дехкар дар — гол чутохар. ХІанз нападающи бургац чутоха хара совгІа, дика дукьала латта хоиш а хила веза. ХІанзара футболист, шийн командерча декхарал совгІа гола, паса, дриблинга искусство йолаш, шийн ноакъосташта пайдаиа йолча нийслуш хила веза. Цудухьа лоира сона, сай ловзар алхха чутехача бургацашца ца дистар. ХІанз керттера лоархІаш и ловзачун уйла, хьаькъал долаш, творчески ловза хар.

Цу оагІонга диллача дика ловз Гуцаев Владимир. «Шера дикагІа вола футболист малав» яхача хоаттаме со дакъа лоацаш валаре аз йоакхаргьар цун цІи.

ХьатІайоагІача сезонах лаьца аьлча, футбол ессараш Испане хургйолча дуней чемпионате вай сборне фу тола маш доахаргдa-теш ахаш согатдеш ба. Дукьала латтараш дукха бале а, эггара лакхера моттигаш къовсаргьа оаха. Сога хаьттача эггара чІоагІагІа хургьа Бразиле, ФРГ, Аргентина сборнеш, хетаргахьа, майда дай.

ЛЕВИНСОН Александр (АПН).

Ачхой-Мартановски районни библиотека филиале заведующи йолаш болх беш я Элимханова Курбика. Шийбола безаш, тьолхлашка латта дехкараш довзаш, уж дика кхетадеш Курбика хиларца дувзаденна да «Новосельский» совхоза болхлоша кердадa книгаш, журналаш, газеташ хан-ханнахьа дешаши царна уж тІакхуяши хилар.

СУРТА ТІА: К. Элимханова.

З. БАТЧАЕВА сурт.

НИКЪ БЕШ САЛАІАР

Грознерча экскурсей бюрос кийчъяьй 50 гаргга автобусаца ю экскурсеи. Хьалха хиннача маршруташта совхка IотІакхийттай «Кердача шера елка йолча хьоашалгІа», «Грозный — съездагара съездага» яха шиъ маршрут.

Вай республикерча туристий группаш хул Кавказерча а Закавказьерча а гороадашка - курорташка: Орджоникидзе, Нальчике, Пятигорске, Кисловодске, хІаьта ишта уж ух Москве, Ленинграде, Самарканде, кхычахьа.

Къаьстта наха дукхаезаеннай Ерригсоюзни кхо маршрут. Хьалхаръяр дІайолалу Грознера. Из я Ерригсоюзни лоаман-гІашлой маршрут. Цу маршрутагІа водар лоаман ГІалгІайче, ГуржагІе тІехьашка а юташ Іаьржача форда тІа уллача Чахва яхача городе кхоач, шоллагІча маршрутагІа водар — Орджоникидзех чакх а ваьша «Кахтисар» яхача турбазе.

КхоалагІа маршрут — Грознера туристаш автобусашца дІабут Махачкале, цига цар дакъа лоац сакъердамеча экскурсешка, салоІ Каспе пляжашка.

Б. ЯКОВЛЕВ.

Грозный — Чехословаки

Шерагара шерага дукха гІа хул вай республике туристически путевкаех кхыча мехкашка аха лоиш болаш къахьегамхой. Иштахьа мо, 1980 шера шоай отпуска ха доалол араьхарча мехкашка дІайихьар эзар сагі нале, 1981 шера кхыча мехкашка ваха хилар цхьа эзари ах эзари сагі. ХІаьта, хьалха хинначул дукхагІа я доалол араьхарча мехкашка вахa йиш йола туристически маршруташ а.

Дукха ха йоацаш вай республикера къахьегамхой цІа баьхкаб Японера, Филиппинера, Вьетнамера. Укх шера, иштта, бахa торо хургьа Европе а Азе а мехкашка гІолла.

Къаьстта довза безам хул вежарашка долча мехкашка наьха вахар. ХІанзе, укх шера вай республикерча туристий группаш хиннай ГДР, Венгре.

ХІаьта 9 феврале туристий специализированни группа яхай Чехословаке. Уж дукхагІча дакъе юртбоахама къахьегамхой ба.

Царна юкъе ба социалистически ахье толаш хиларих, мах боацаш, путевкаш сона: Назрановски района Калинина цІерагІча колхозо ва болхло А. Г. Бабарыкина, цу района «Победа» яхача совхоза тракторист Н. А. Белобородов, болхло Л. Н. Красина, «Надтеречный» совхоза болхло М. Антипова, цу совхоза бригадир Н. М. Дугнева, кхыбараш.

Шийта дийнахьа вай мехкахой хургба Чехословаке столица Прага хозагІча моттигашка, В. И. Ленина музее, Брно, Баньска яхача гороадашка. Цул совгІа, уж гІорба юртбоахама кооперативе, цигарча къахьегамхошна дІахьа лургья кошкаш кхеяра опыт.

Социалистически мехкашка ахаран совгІа, вай республика къахьегамхой торо хургья ФРГ, Англе, Франце, Дане, Норвеге, Финлянде, Швеце чу а уиттам Балтийски Северни фордаш гІа гІолла нааьна де.

Я. БУБНЕНКО.

А. Б. ИСРАПОВА суртащ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

16 ФЕВРАЛЬ
I ПРОГРАММА

9.00 — «Ха».
9.45 — Мультипликационни фильмай программа.
10.15 — Р. Щедрин. «Чайка». Паччахьалкхен академически Большой театра фильм-балет.
11.45 — Телевизионни документальни фильм.
12.30 — «[illegible]».
13.30 — «Кердахараш».
13.30 — Советски Чехара ТІамо-Форд Флотта Ленин [illegible] документальни фильмай программа.
16.10 — «Паустовски Константина иеоллам».
17.35 — «Наставник». Телевизионни журнал.
18.00 — [illegible] хоровой ансамбла выступлени.
18.30 — «В строю созидателей» [illegible] фильма премьера.
19.20 — «ПластилинагІа в тІийо». Мультипликационни фильм.
19.30 — «Руде право» газета приз ... хоккейна ... турнир. ЧССР — СССР ... Чехословакера трансляци. Перерыве (20.05) — «Тахан дуней тІа».
22.00 — «Ха».
22.35 — «[illegible] — опера». СССР Халкъа артистка Н. Богачевай ... фильм-концерт.
23.35 — «Тахан дуней тІа».

II ПРОГРАММА

9.00 — Іуйранна гимнастика.
9.20 — «Теркане тола — дог». Іилман-популярни фильм.
9.35, 13.10 — «Шахматни [illegible]».
10.05, 12.10 — Французски мотт.
10.35, 11.40 — Истори. 5 класс.
11.10 — ПТУ дешархошта. Физика.
12.40, 13.40 — Советски поччахьалкхени бокъони дарнам. 8 класс.
14.10 — А. Конан-Дойль. Вахарел [illegible].
14.30 — Зарни — [illegible]. Истори 4 класс.
15.20 — Географи. 7 класс.
15.50 — [illegible] советски драматурге.
16.35 — Дешархошта. «Боккъонна [illegible]». Художественни фильм. ШоллагІа серий.
18.00 — Дуней хальхашта хьажара обозрени (гІалгІай меттала).
18.15 — [illegible]
18.45 — «Нохч-ГІалгІайчен гІоа[illegible]».
19.05 — Оаш дийца аІашагІехаташ. Назрановски культура Цаьа «Асса» яха ансамбль (гІалгІай меттала).
19.45 — «[illegible]» художественни фильм.
21.15 — Дуней хальхашта хьажара панорама.
22.00 — «Ха».
22.35 — «Кодовое название «Южный гром» яха телевизионни художественни фильм. Хьалхара сери.

17 ФЕВРАЛЬ
I ПРОГРАММА

9.00 — «Ха».
9.45 — «[illegible]». Классически музыка [illegible].
10.20 — «[illegible] «Южный гром». Телевизионни художественни фильм. Хьалхара серий.
11.30 — «[illegible] клуб».
12.20 — «Кердахараш».
13.00 — «Кердахараш».
13.50 — «[illegible]». Телевизионни документальни фильм.
14.05 — «[illegible] программа. Программа е Ф. Листа произведенех.
17.30 — «Ярей [illegible]».
18.20 — СССР-ни Мичгран [illegible] оттара 10 шу дизарга. Мичгра республика фольклорни ансамбла концерт.
19.00 — «Буратино выставка».
19.15 — «Сагіи законе».
19.45 — «Тахан дуней тІа».
20.05 — [illegible] «Къулбаседа [illegible]».
20.20 — «Иззи [illegible]».
21.00 — «Москвана, [illegible]» документальни фильм.
22.00 — «Ха».
22.35 — «Къонахар [illegible]».
23.40 — «Тахан дуней тІа».

II ПРОГРАММА

9.00 — Іуйранна гимнастика.
9.20 — Іилман-популярни фильм.
9.35 — «ПТУ фу хьа, [illegible]. ГІоналбоьчу профессеш.
10.05, 12.05 — Немецки [illegible] Іомабара шоллагІа шу.
10.35, 11.35 — Географи. 7 класс.
11.05 — ПТУ [illegible]. КПСС — [illegible] класса [illegible].
12.40, 13.40 — Юкъара биологи. 9 класс.
13.10 — «Школа. Іад хоаиай».
14.10 — В. Быков. [illegible].
15.05 — «Котлован [illegible]».
15.30 — Зарни — [illegible]. Юкъара биологи. 10 класс.
16.20 — Советски поччахьалкхени бокъони дарнам. 8 класс.
16.35 — «Гражданский оборона» [illegible].
17.15 — [illegible] фильм.
18.20 — «Нохч-ГІалгІайче [illegible]».
[illegible]
19.05 — «Юьхьарь». Художественни фильм.
20.30 — «Бойца [illegible]».
20.45 — Сохам [illegible].
21.30 — «Дуней хальхай [illegible]».
22.00 — «Ха».
22.35 — «Кодовое название «Южный гром». Телевизионни художественни фильм. ШоллагІа серий.

РАДИО

16 ФЕВРАЛЬ

6.10 — «Юртара Іуйренаш» (эрсий меттала).
6.30 — Передачий программа (эрсий меттала).
6.37 — Передачий программа (гІалгІай меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.25 — «Сердало» газета обзор.
8.00 — [illegible]
8.30 — КПСС XXVI съезда [illegible] (эрсий меттала).
8.45 — «Партийни просвещени [illegible]». Беседа (гІалгІай меттала).
9.15 — «[illegible]» балха энтузиасташ (эрсий меттала).
9.30 — [illegible] (гІалгІай меттала).
17.00 — Передачий программа. [illegible] (эрсий меттала).
17.05 — Нохч-ГІалгІайче [illegible]. Беседа (нохчий меттала).
18.00 — Копла тоамаш (эрсий меттала).
18.10 — [illegible] (эрсий меттала).
18.20 — [illegible] (гІалгІай меттала).
18.30 — Хоамаш.

УКВ

18.00 — Соловьев-Седой. [illegible]. Оперетта. [illegible].
21.40 — [illegible].

[illegible] — З. Чергизбиев. [illegible] фантази.

17 ФЕВРАЛЬ

6.30 — [illegible] «Профилактика — [illegible]» (эрсий меттала).
6.45 — Музыкальни антракт.
6.50 — Передачий программа (эрсий меттала).
6.57 — Передачий [illegible] (гІалгІай меттала).
7.15 — «Грозненский рабочий» газета обзор.
7.25 — «Ленинан некъ» газета обзор.
8.00 — Дуней хальхашта хьажара обозрени (гІалгІай меттала).
8.25 — «Цхьа барт болча [illegible]» (эрсий меттала).
8.55 — Музыкальни антракт.
9.15 — Комсаш [illegible] концерт (нохчий меттала).
17.00 — 102 [illegible] комсомолашка. «Стоха [illegible] — республика [illegible]» (эрсий меттала).
18.00 — [illegible] (эрсий меттала).
18.10 — Копла хоамаш (нохчий меттала).
18.20 — Копла хоамаш (гІалгІай меттала).
18.30 — Хоамаш.

УКВ

[illegible]

Хоттам

Тахан дийнахьа республикехь гІолла Грозне ... [illegible] ... 3—8 градус ... [illegible] ... 5—7 градус ... [illegible] ... 0—5 метр ... [illegible]

Метеостанци.

ТХА АДРЕС: 364007, г. Грозный, Мамакаев ул. 62. Телефонаш: редактора 2-43-37, редактора заместителя [illegible], жаьпальни секретаря [illegible], промышленности и транспорта [illegible], [illegible] хозяйства [illegible], культура [illegible], писем [illegible], корреспонденташ [illegible].

НАШ АДРЕС: 364007, г. Грозный, ул. Мамакаева, 62. Телефоны: редактора 2-43-37, заместителя редактора [illegible], ответственного секретаря [illegible], промышленности и транспорта [illegible], сельского хозяйства [illegible], культуры [illegible], писем [illegible].

Газет арадуш шинарен дера шолгІеп деношка.

«Грозненский рабочий» издательстви типографи, Мамакаев, 62. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Мамакаева, 62. Заказ № [illegible]